

SZLEMENICS MÁRIA

BENSŐ ÉLETÜNK NÉMELY NEHÉZSÉGÉRŐL

Elhangzott a Magyar Teozófiai Társulat
1916. október 27-i ülésén

Ez a címe Annie Besant egyik tanulmányának, mely annyira megtetszett, hogy mai előadásom alap gondolatait belőle merítem.

Mindannyian azon fáradunk, hogy spirituálisabb életet éljünk. E munka közben sokszor a legkülönösebb lelki nehézségekbe ütközünk. Rejtvények előtt állunk. – Nem értjük meg magunkat. – Mi magunk jelöltük ki az utat, melyen járni akarunk, és tényleg vannak idők, amikor simán és akadály nélkül megjárjuk. Jönnek azonban olyan időszakok, melyekben az ember kitűzött célját tisztán látja, kijelölt útját is látja, és mégis mit tesz? Esményének hidegen tekint a szemébe – és teljesen mást csinál, mint amit tennie kellene. Ilyenkor a fizikai testünket okoljuk, arra haragszunk. Pedig joggal. A baj sokkal mélyebben gyökeredzik. Ha igazán akaránk, akkor sikerülne, akkor minden sikerül. A hiba tehát akaratunkban van. Az akarathány a legnagyobb akadály, nem pedig fizikai testünk. Mi mindannyian igen jól tudjuk, hogyan kellene testeinket tisztítani, tudjuk, hogy ez szükséges munka spirituálisabb élet elérésére, de akaratunk nem elég erős arra, hogy megtegyük. A nagyobb nehézség e szerint a benső emberben van. A külső akadályokat majdnem mindig le lehet győzni, ha az ember igazán akarja. Sőt sokszor nincsenek is külső akadályok; buzgalomunk csökken, eszményünk halványodik, vesztit erejéből, bennünket többé nem vonz. Itt megint tévedünk. – Esményünk nem vesztit erejéből, hanem mi vesztítettünk erőnkéből, odaadásunkból. A Nap ott tündöklök az égen; meleg, életerőt adó sugaraival mindenkit eláraszt, aki kimegy a napra. Ha azonban a szobában maradunk, akkor látjuk ugyan a fényes napsugarakat, de emellett lényünk egész mélyéig didereghetünk. Így van ez a benső emberrel is. A. Besant erre vonatkozóan a következő kérdéseket veti fel: Miért nem akarom én, mint eszes lény, mindig azt, amiről tudom, hogy jó és hogy a boldogságra vezet? Mit kell tennünk, hogy akarjuk azt, amiről meg vagyunk győződve, hogy számunkra, valamint a világra is a legjobb?

Először röviden megfelelek a két kérdésre, azután bővebben kifejtem őket.

Azért nem akarjuk, mert öntudatunk inkább az asztrális, mint a mentális testen át működik. Hogy pedig akarjuk azt, amiről tudjuk, hogy jó, öntudatunkat az asztrális testből a mentális testünkbe kell áthelyeznünk.

Ha lelki életünket megfigyeljük, akkor egy egész csomó „Én”-nel találkozunk. Több hang szólal meg bennünk, melyek látszólag mind „Én”-ünkből jönnek. Mindamellet öntudatunk mégiscsak egy. Azért látszik többnek, mert a külső világban különféle közvetítők által nyilvánul meg. E közvetítők a különféle testek. Ezek úgyszólván színezik az öntudatot. Ha egy fénysugár különböző színű üveggömbökön halad át, akkor az ugyanabból a fényforrásból jövő sugár egyik gömbben zöldnek, a másokban kéknek látszik. Vagy pedig, ha elektromos áramot különböző vezetőkön átvezetünk, akkor más és más megnyilvánulásait észlelhetjük. Vasdrótban, mint hőség, puha vasrúd körül csavart dróton át mint mágneses erő nyilvánul meg, vízbe vezetve felbontó hatása van, stb. Itt is csak egy erővel van dolgunk, mely csak egy központból ered, de különféleképpen nyilvánul meg aszerint, hogy milyen testen halad át. Vagy ha még ezeknél is egyszerűbb példával éljek, vegyük Annie Besant, vagy más jó szónok előadását. Gondolataik legjobban a saját előadásaikban érvényesülnek. Ha előadásaikat valaki jól felolvassa, aki beleélte magát a szónok lelki életébe, és át van hatva

minden egyes gondolat igazságától, akkor igaz, hogy bár nem ugyanaz, mintha magát a jó szónokot hallanánk. Mégis megértjük, élvezzük. Ha ugyanezeket a gyönyörű gondolatokat valaki folyékonyan. De halkán, egyhangún olvassa, akkor e gondolatok nálunk visszhangra nem találnak, figyelmünk elkalandozik, álmosak leszünk; a felolvasás vége felé csak egy gondolat kezd a teremben mindinkább erősebb formát önteni. És mi e gondolat? „Mikor lesz már vége ennek az unalmas felolvasásnak?” Ha pedig valaki, aki még az olvasás nehézségeivel is küzd, vállalkozna arra, hogy nekünk, hogy felolvassa, akkor az első lap után megköszönnénk, mert akkor már egyáltalán a gondolat teljesen elveszne számunkra, és mi csak az olvasás mechanikai nehézségeivel küzdő hangot hallanánk.

Az összes esetben a gondolatok nem változtak, hanem csak a külső burok, vagyis előadási formájuk – a közvetítő, a híd, mely velünk azokat összekötötte. Így van ez öntudatunkkal is! Mennél tökéletlenebb a test, amelyen át működik, annál inkább eltorzul az öntudat, annál kevésbé látjuk isteni eredetét. A forma tehát óriási hatással van az öntudat megnyilvánulására. Az öntudat aszerint változik, amint a fizikai, asztrális, mentális, kauzális vagy buddhi testen át működik.

Minden alkalommal az illető test, mint „Én” szólal meg. Ha az asztrális testen át működik, akkor az érzések Én-je lesz, ha a mentális testen át, akkor az intellektus Én-je.

Az igazi boldogság és tudás csirái a halhatatlan elemek bennünk, a többi mind az „Én” testeinek mulékony megnyilvánulása. Az „Én”-nek okvetlenül érintkezésbe kell jönnie az anyaggal. E célból a különféle testekben ideiglenes központokat alkot magának. A kívülről jövő benyomások hatnak a testekre és általuk az „Én”-re, tevékenységre serkentik, és minthogy a testek közvetítésével működik, eleinte ezekkel azonosítja magát. Abban a mértékben, melyben az inkarnált Én fejlődik, felismeri, hogy teste csak lakóhelyei, eszközei. Önmagában ismeri fel az életet, nem a formában, önmagában találja meg a boldogságot, nem a vágyak, kívánságok kielégítésében – önmagában leli meg a tudást.

Blavatsky azt mondja, hogy ma még a legtöbb ember öntudatának központja az asztrális test. Ezen a fokon még nincsen belső konfliktus. Több „Én”-ről itt nem lehet szó. Az ember azt teszi, ami neki kellemes, mással nem törődik. Azután jön a több „Én”-nek az ideje. Ezen a fokon állunk mi. Nálunk van konfliktus, mert bennünk már több öntudat-központ létesült. Nálunk az öntudat a mentális testen át is működik. A mentális test jobb eszköze, mint az asztrális. Nálunk még állandó küzdelem van. Az intellektus vagy legyőzi az érzéki kívánságokat, vagy pedig ők győzedelmeskednek fölötte. Felsőbb manaszunk megmutatja nekünk jövőnket; békességet, boldogságot mutat, mint végcélt. Azt mondja, hogy hamar elérhetjük, ha így vagy úgy élünk, gondolkozunk.

Mi azonban sokszor nem fogadunk szót, mert nem akarunk. ... Megráznánk benső emberünket, ha lehetne, hogy parancsoljon a külsőnek, mert ha az igazán kezd akarni, parancsolni, külső emberünk tüstént szót fogad.

Hányszor nem gördítünk mi magunk akadályokat utunkba, melyek jó időre elfödik a célt előlünk. Görcsösen ragaszkodunk hozzájuk, nem bocsátjuk el őket, pedig kezdettől fogva tudjuk, hogy nem haladhatunk előre, ha kínnal és vérző szívvel nem távolítjuk el őket utunkból. Ha végre eltávolítottuk, és megint látjuk a célt, akkor eszméletre térünk, s belátjuk, hogy helytelenül cselekedtünk.

És mik lehetnek ilyen akadályok? Sokszor a legnemesebb érzelmek, ha akaratunk nem uralkodik rajtuk. Förster azt mondja: még a részvét, barátság és szeretet is okozhatnak bajt,

megronthatják azt, akinek szenteljük, ha a jellem legmagasztosabb eszménye nem tisztította, nem szentelte meg őket. Hogy mennyire igaza van Försternek, azt nap-nap mellett saját tapasztalataink körében látjuk. Ezen legnemesebb érzelmek átokká válhatnak, ha gyöngé akaratú ember másokra árasztja, ha öntudata csakis az asztrális testén át működik – ha intellektusának hangját elfojtja és emócióját követve cselekszik.

A szeretet sokszor igazságtalanná tesz bennünket. Annyira elvakíthat, hogy a szeretett lény hibáit nem látjuk még akkor sem, mikor szent kötelességünk kívánná, hogy segítségére legyünk, hogy hibájától megszabaduljon. Hányszor lesz önző az, akit önzetlen szeretettel árasztunk el. Ilyen szeretet csak árt. Ilyen szeretet valósággal nemcsak átok az illetőre, hanem az egész emberiségre, mert általa az önzést tápláljuk, ami ellen küzdenünk kellene, ha az embert, mint egyént, és mint az emberiség tagját emelni akarjuk.

Ugyanaz áll a barátságunkra, részvétünkre. Mind ennél ne csak szívünk, hanem eszünk is szólaljon meg.

Célunktól is távol tarthatnak ilyen magában véve szép, nemes érzelmek. – Ez furcsán hangzik, de tapasztalásból tudom, hogy igaz. Vegyük csak példának okáért a tiszta, önfeláldozó, baráti szeretetet. Vannak életünkben olyan idők, mikor valakit nagyon szeretünk. Sokat gondolunk rá, sok időt töltünk társaságában, szent kötelességünknek tartjuk neki segíteni, útjából minden nehézséget elhárítani. És spirituális életünk, meg a vállalt munka ez alatt és e miatt szünetel. Ott áll az akadály köztünk és Mesterünk között, köztünk és spirituális célunk között. Akadálya azért van, mert szeretetünk főképp az asztrális testben központosult – s át kell helyeznünk a mentális testünkbe. Ez alatt szenvedünk, asztrális testünk boldogtalan. Be kell látnunk, hogy ilyen szeretet borzasztó idővesztéssel jár; a spirituális életet élőnek pedig soha sincs fölösleges ideje. A szeretett lényt szép gyöngéden félre toljuk utunkból mindaddig, míg a célt eltakarja előlünk – és tovább szeretjük, de másképpen – tisztult szeretettel.

Sok spirituális pályára készülő állandóan elégedetlen önmagával. Ilyenekben még erős a személyiség, ők még nem emelkedtek cselekedeteiknek eredményei fölé. Végezzünk mindent a tőlünk telhető legjobb módon – ha elvégeztük, ne törődjünk többé vele. Ha valami rosszul sikerült, ha nem értük el vele a kívánt célt, akkor kereshetjük a hiba okát, hogy tanulságot vonjunk belőle a jelenre, a jövőre, de a világért se búsuljunk miatta, szemrehányásokkal ne illessük magunkat! Mindenki tudja, hogy egy elgondolt gondolaton, kimondott szón, vagy véghezvitt tetten változtatni nem lehet. Ami megtörtént, az örökre megtörtént, az a természet könyvébe örök betűkkel fel van jegyezve, azt kitörölni nem lehet. Pedig hány ember vesztegeti el idejét, pazarolja erejét, rontja idegrendszerét azzal, hogy szemrehányásokkal illeti önmagát. Azonban semmit sem nyerünk, ha megtörtént dolgokon búsulunk. Ha cselekedeteink eredménye sajnálatos is, meg nem törtéنتé nem tehetjük. Szemrehányás, bánat közben a múltban élünk, és elmulasztjuk a jelent hasznos munkára fordítani, tehát súlyosbítjuk tévedésünket, hibánkat. A bánatnak ne adjunk helyet, helyettesítsük erős fogadással a jelenre és a jövőre. Asztrális testünk szereti a bánat és szemrehányás erős vibrációit – intellektusunk ne engedje meg őket.

Lelki életünk magasabb perceiben olyan gyönyörű határozatokra jutunk, nagyszerű terveket szövünk, ha pedig a mindennapi életben végre akarjuk hajtani őket, akkor hiányzik az akarat. Már nem akarjuk megvalósítani. Hát nem szörnyű ez? Nem. „Én”-ünk nem fejlődhet máról holnapra gyermekből férfivá. Mi még nem vagyunk érett Egók, csak küzdő, vergődő egócskák vagyunk.

Gyorsíthatjuk fejlődésünket, ha karjuk. Akaratunk erős volta természetesen múltunktól is függ. Az az egy bizonyos, hogy idővel fejlődünk kell, ez természeti törvény. Fejlődésünk gyorsítása céljából első és legszükségesebb lépésünk tisztába jönni azzal, hogy az asztrális test nem mi vagyunk, hogy ez öntudatunknak csak eszköze; értékes eszköz, de sokszor rosszul kezeljük. A kívánság, az érzés bennünk a mozgatóerő, és mindig a gondolat és tett között áll. Az intellektus lát, de nem ösztönöz cselekvésre. Kívánságok és érzelmek nélküli ember csak néző szerepet játszhatna az életben. Az Én-nek már a legmagasabb erők birtokában kell lennie, mikor a kívánságra és az érzelmekre már nincs szüksége. A spirituális életet élőnek meg kell tanulnia, hogyan használja őket, nehogy ők használják őt. Kívánjuk a legmagasztosabbat, a legnemesebbet, mert ilyen kívánság híján nem haladhatunk előre. Kívánságunkat eszerint nem kell kiirtani, hanem csak irányítani. Az összes érzelmek közül ápoljuk főleg a szeretetet. George Eliot jól mondja: „Az emberi jóság első feltétele, hogy szeressen valamit, második, hogy tiszteljen valamit.” Keressen az ember nálánál fejlettebb valakit, akire szeretettel és tisztelettel tekinthet. Nézetem és tapasztalatom szerint erre legalkalmasabbak a Mesterek, vagy Krisztus, mert ha köztünk élő embereket választunk, hamar személyi kultuszba esünk, gyakran meg kiábrándítanak, ha szegények a hétköznapi életben nem úgy viselkednek, ahogy mi képzeltük vagy elvártuk. Álljon előttünk mindig a Mester, mint a tökéletes ember eszményképre, szeretetünk feléje áradjon, minden munkát érte, az Ő nevében végezzünk. Minden szerencsétlen, segítségünkre szoruló emberben lássuk a Mester küldöttjét, ki azért keresztezte utunkat, hogy szeretetünket gyakorlatilag kimutathassuk. Ez tudni illik sok esetben nehezebb, mint a szeretet hangoztatása, itt már megint nagyobb mennyiségű akaratra van szükségünk, hogy alsóbb emberünket legyőzzük. Igen szépen hangzik jelszavunk – „az emberiség szolgálatába álltunk.” Emellett azonban sokszor a közelünkben levő, segítségre szoruló embernek sem szolgálunk. A szótól a tettig néha hosszú az út, sőt mennél több a szó, annál ritkábban érik meg a tett. – Odaadásunk fejlesztésére hasznos olyan könyvek olvasása, melyek magasztos eszményképet tárnak elénk, mint pl. A csend hangja, Világosság az ösvényen, Krisztus követése, a Bhagavad Gitá, A Mester lábainál, stb. Igen ajánlatos minden reggel a fent említett könyvek egyikéből-másikából egy mondatot elolvasni és a nap folyamán emlékezetünkben tartani. Ez által olyan mentális légkört teremtünk magunk körül, mely nemcsak reánk, de a velünk érintkezőkre is áldásos hatással van.

A legizgalmasabb, legborzasztóbb nehézségek egyike, melyek a spirituális életet élőt gyötrik, a nagy emocionális változások. Ár és apály, apály és ár! Indokolatlan, érthetetlen boldogságérzet, de épp oly nagy lehangoltság váltakoznak egymással. Alig ismerünk magunkra. Az, aki talán évtizedeken át szép, harmonikus lelki életet élt, aki egyensúlyát alig vagy ritkán veszítette el, ma víg, holnap lehangolt, ma szellemes, holnap untató – ma mély devóciótól átszellemült, holnap visszataszítóan rideg, ma eszményéért rajong, holnap rá se gondol. A meditációban ugyanezekkel találkozik. Miért nem lelkesíti őt ma szabadon vállalt missziójának gondolata, hisz oly hévvel dolgozott érte még pár nappal azelőtt?

Ki mondja neki, hogy semmi sem igaz, amiben eddig hitt, hogy agyrémekért küzdött, utópiákért hanyagolta el igazi kötelezettségeit, hogy céltalan, hasztalan életet élt? Borzadva néz az útra, melyet eddig megjárt, sajnálja az időt, melyet eddig az un. „Nagy ügynek” szentelt, képes volna gondolatait a világba kikiáltani, bolondoknak nevezni azokat, akik hűek maradtak eszményeikhez. – A leggyötrőbb mindebben az, hogy lelki világunknak ezt az óriási változását nem tudjuk megokolni. Egyszerűen többé nem értjük meg magunkat, de azt látjuk, hogy nem bízhatunk meg önmagunkban: ez pedig aggasztó, irtózatos állapot. Az a teljes tehetetlenség, melyet e ténnyel szemben érzünk, megfoszt minden lelki erőnktől. Nem tudjuk miért és mikor jön reánk ilyen állapot. Olykor már reggel azzal ébredünk. Semmiféle

óvintézkedést nem tehetünk ellene. Aki már átélte, csak az tudja, hogy milyen. Ha valamit megértünk, megokolhatunk, akkor korántsem szenvedünk miatta olyan erősen, mintha egyáltalán nem értjük. Hangulataink megbízhatatlan volta megijeszt bennünket és fájdalommal látjuk, hogy még messze vagyunk attól a lelki egyensúlytól, mely a jógit jellemzi.

Ha az éjszaka fekete leple ránk ereszkedik, ha úgy érezzük, hogy az élet lassanként kivesz lelkünkéből és itt állunk üres szívvel, könnyes szemmel, ha mindent elveszítettünk, ami nemrég lelkesített, amiért talán életünket is örömet feláldoztuk volna, akkor se csüggedjünk, hanem mondjuk magunkban: „El fog múlni ez is, visszatér az élet és a világosság – és a régi szeretet újra fellángol szívemben.”

Ezeket az emocionális változásokat egyáltalán figyelemre sem kellene méltatni, mert spirituális életünkben nincs semmi jelentőségük.

De azért meg kell találnunk lelki egyensúlyunkat. Mennél kívülebb esett súlypontunk és mennél kisebb a támaszpontunk, annál nehezebb lesz az egyensúlyt helyreállítanunk. Néha csak egy könyv, sőt egy gondolat, egy szó elégséges erre. Ha helyreállítottuk az egyensúlyt, akkor lássunk hozzá, hogy mentális támaszpontunkat nagyobbítsuk, s hogy ezáltal erősebben álljunk a biztos talajon, s látni fogjuk, hogy a következő alkalommal azonnal megtörik rajtunk egy olyan emócióhullám ereje, mely a múltban felemelt és kénye-kedve szerint ragadott magával. Pozitív alapot kell találnunk, azt azonban csakis a mentális síkon találhatjuk meg. Amennyire paradoxonnak látszik is ez állítás, mégsem az. Aki a pozitív alapot a fizikai síkon keresi, az még nagyon távol van attól, hogy lelki egyensúlyát megtalálja vagy biztosítsa.

Ha lelki egyensúlyunk helyreállt, akkor boldog megelégedéssel látjuk, hogy spirituális életünkéből semmit sem veszítettünk, sőt sokszor még mi vagyunk a nyertesek.

A boldogság és lehangoltság váltakozásai a ritmus törvényébe tartoznak, mely az univerzumban mindenütt észlelhető. A fizikai életben a nap és az éjszaka, az emocionális életben a boldogság és a levertség váltják fel egymást. Az emberi szívben éppúgy van apály és dagály, mint az óceánban. Igazi „Én”-ünkben gyökerező magasztos gondolataink változni nem tudnak. Ami szenvedést okoz, az sohasem jöhet igazi Énünkéből – mert ez a boldogság forrása. Azért szenvedtünk, mert alsóbb természetünknek sikerült mindenféle okoskodással öntudatunkat elámítani – és asztrális testünkbe vonni. Mihelyt onnan a mentális testünkbe emeljük, akkor az asztrális test elvesztette hatalmát. Manaszunk mosolyogva pillant vissza vergődéseinkre, szinte hihetetlennek találja, hogy mi voltunk a szereplők. Nem is mi voltunk. Ilyenkor olyan tisztán látja az ember dualitását! Érezzük és tudjuk, hogy mi e sötét napokban vagy hetekben nem szenvedtünk, hogy mi nem veszítettük szem elől eszményeinket, hogy mi csak nézők voltunk, kik bevártuk a pillanatot, hogy újból szóhoz jussunk. Személyiségünk is csodálkozik, hogy hogyan bírt kételkedni, hogyan bírt az útról letérni, melyet alapjában véve már megszeretett és melyen szívesen járt. Belátja, hogy minden úgy maradt, amilyen volt, csak ő változott meg egy időre, csak ő akart az ár ellen úszni, azért kellett szenvednie.

Mindazok, akik a spirituális életben tapasztalatokat szereztek, tudják, hogy az imént felsoroltak igen gyakori tények. „Krisztus követésében” azt olvassuk, hogy a szenvedés és öröm váltakozik. Ezt mindazok, akik Isten útjain tapasztalatokat gyűjtöttek, igen jól ismerik. A nagy szentek és régi próféták gyakran megtapasztalták ezt. Ha ez így volt nagy szentek életében, mondja Kempiss Tamás, mi, akik gyarlók és gyengék vagyunk, ne essünk kétségbe, ha egyszer izzadunk, máskor meg didergünk... Látjuk e szerint, hogy ez az állapot nemcsak nálunk fordul elő, hanem másoknál is, kiknek ugyanolyan törekvések voltak, mint nekünk.

Vannak életünkben olyan idők, amikor nagy spirituális megvilágosításban részesülünk, mikor simán megy minden, odaadásunk tüze bearanyozza összes tetteinket,

mikor mély és benső békét, boldogságot érzünk. Az ilyen állapot néha nagy veszélyeket rejt magában. Nagy boldogságunk közepette, s a nagy biztosság érzete folytán megfélemedezünk alsóbb természetünkről, s a benne maradt csírák növésnek indulnak.

Ilyenkor jó visszaemlékezni a sötétebb napokra.

Nincsen állandó összefüggés fejlődésünk haladása és érzelmeink között. Olyankor, mikor kötelességeinket simán és könnyen, a lehető legkellemesebb kedélyállapotban végezzük, még nincs feltétlen haladásról szó. Viszont távolról sem jelent hanyatlást, mikor munkánk elé folyton külső és belső nehézségek gördülnek. Ezek a változó kedélyhangulatok az élet leckéi közé tartoznak. Általuk tanuljuk meg felismerni az „Én” és „Nem-Én” közötti különbséget. Az „Én” nem változik, ami változik, az a „Nem-Én”. Egy-egy emóció hullám, mely áthalad rajtunk, nem az „Én”, hanem csak a „Nem-Énnek” egy megnyilvánulása. Ha az ember csak egy pillanatra is belátja ezt, akkor a hullám ereje megtörik rajta és a „Nem-Én” elhallgat. Ha sikerül az emóció fölé helyezkednünk, akkor már nyertünk, mert akkor rajtunk kívül állónak, alattunk állónak fogjuk találni. Erőink most már azonnal visszatérnek régi medrükbe, s újból a megszokott, biztos talajt érezzük lábaink alatt.

Beáll majd az az idő, mikor sem boldogság, sem a levertség nem lesz képes lelki egyensúlyunkat megzavarni. Így azután lassanként felemelkedünk az öntudat alsóbb fokai fölé és elnyerjük azt a lelki egyensúlyt, melyet jógának nevezünk. Ekkor törvényt nemcsak elméletből, hanem tapasztalatból ismerjük, és az „Én” békéje fokozatosan megvalósul bennünk. Spirituális fejlődésünk egyik legbiztosabb próbaköve az, hogy hogyan éljük át a lelki szárazság időszakait, és hogy milyen a magatartásunk, ha újra meglep.

A nehéz időkre rendszerint igen boldog idők következnek. Az ember nem tudja, hogy miért olyan végtelen boldog, de tudja, hogy ehhez hasonló boldogságot olyasmi, ami boldoggá tette személyiségét, soha semmi nem okozott neki. Az ilyen boldogság spirituális boldogság és távol áll minden emocionális boldogságtól.

Aki azonban ebben keresné jutalmát szenvedéseieért, és annak tartaná, az azt bizonyítaná, hogy eszményének nem szolgált önzetlenül, hanem bérért dolgozott. Ingyen csak kevesen szolgálnak. Az önzés maradványaitól sokszor a már „elfogadott” tanítvány sem szabadult meg. Sokan nem tépik ki lelkükből az önzést gyökeresen, hanem csak lenyesik látható szárait, s a gyökérből minduntalan új, erős hajtások nőhetnek ki.

Egy másik nehézség kötelességeink helyes megválasztása. Aki elhatározta, hogy spirituális életet akar élni, az mindenesetre olyan kötelességeket vállalt, melyekkel segíteni akar másoknak, melyekkel mások fejlődését elő akarja mozdítani. Mondjuk pl. könyvek fordítását, előadások tartását, vagy bármiféle más emberbaráti, önzetlen munka elvégzését. Ilyen munka sok embernek adhat lelki táplálékot, segítséget. Pedig sokszor félretesszük, mikor azt hisszük, hogy kötelességünk egész időnként ennek vagy annak a rokonunknak vagy barátunknak szentelni. Erre nézve nagyon eltérőek lehetnek és lesznek is a vélemények. Az egyik ember azt fogja mondani: a karma fűzte rokonodat hozzád, kötelességed, hogy neki szenteljéd idődet, hogy ápoljad, ha beteg, stb., és hiba volna teozófiai munka miatt másra bízni. Azonban másra bízánk, ha személyesen nem szeretnénk, vagy ha hivatalnokok, üzletemberek volnánk, mert akkor nem érnék rá.

Sokszor igen nehéz dilemmába kerültünk – és máig sem tudjuk, helyesen cselekedtünk-e, amikor a teozófiai munkát ilyen munka miatt félre tettük, félre tesszük. Igen nehéz itt a választás. Sokat törtem az eszemet, és a következő véleményre jutottam, melyről azt hiszem, nem téves.

A spirituális életet élőnek mindenenek előtt szem előtt kellene tartania, hogy ígért-e valamit, vállalt-e kötelességeket vagy sem. Ha nem ígértünk mesterünknek semmit, akkor szabadok vagyunk, de ha megfogadtuk, hogy időnknek egy részét elméleti vagy gyakorlati

teozófiai munkára fogjuk fordítani, akkor ez az idő nem a mienk – ezzel éppen olyan kevésbé rendelkezhetünk, mintha hivatalba járnánk. Ugyanis azt hiszem, hogy miként minden apáca, szerzetes vagy ápolónő bizonyos fogadalmat tesz, épp úgy lép a komoly spirituális életet élni akaró is fogadalmi viszonyba eszményével, mesterével. Szabad akaratból spirituális fogadalmat tesz, és ezt nézetem szerint éppen olyan kevésbé szegheti meg, mint embernek tett fogadalmat.

Azért fontos minden ígéret előtt alaposan meggondolni, hogy annyira szabadok és függetlenek vagyunk-e, hogy megtarthatjuk. Inkább semmit se vállaljunk, nehogy szöszegőkké legyünk. Legtöbbször emócióink hatása alatt vállalunk új kötelességeket, amiért azután az előbb vállaltakat elhanyagoljuk. Emócióinktól vezetve még az is megtörténhet, hogy más valakinek kötelességét végezzük, és így megfosztottuk az illetőt annak teljesítésétől. Nemcsak magunknak okoztunk ezzel kárt, hanem másnak is. Mint mindennél, úgy a kötelességek megválasztásánál is ne az emóció, ne asztrális öntudatunk, hanem mentális öntudatunk szavára hallgassunk. Használjuk ítélő képességünket, mert e nélkül nem ismerhetjük fel igazi kötelességeinket és nem léphetünk a Mester munkájának szentelt spirituális életösvényre.

Egy gyakori nehézség aztán az idő illúziója. A spirituális életet élni akarók közül sokan azt kérdik: „Mennyire fogok jutni ebben az életben? Vajon mit fogok elérni?” Aki önmagával még ennyire törődik, az távol áll a spiritualitástól, melyre pályázik.

Aki igazán spirituális életet él, annak mindegy, hogy mikor ér el ő valamit, annak az a fő gondja, hogy hogyan segíthet másokon, hogyan végezheti legjobban a mester munkáját. Továbbá tudja, hogy „ez az élet” csakis az örök életnek egy pillanata – mert valóban csak egy élet van, egy hosszú, örökké tartó élet. Sokan meg azt hiszik, hogy talán túl öregek ahhoz, hogy megváltoztassák eddigi világnézetüket. „Majd, ha újra visszajövünk!” Ráérni ráérnek, hiszen rengeteg idő áll előttünk, de azt hiszem, hogy a szellemi élet megkezdéséhez az ember nem lehet túl vén, ha ugyan agyveleje még friss – és mindig jó, ha valami cél felé az első lépést mennél előbb megtesszük. Igen jó alapot vethetnek, mert a permanens atomokban a spirituális élet utáni vágy, mint hajlam megmarad. Tehát nemcsak karmánkat kell okolnunk, ha későn ismerkedtünk meg a teozófiai tanokkal, hanem önmagunkat is. Ha akarunk – új életet kezdhünk. Az „Én” nem ismer életkort, nem ismer időt. Bár úgy látszik, mintha az időtől függnénk, mégis függetlenek vagyunk tőle, mert nem érintheti azt, ami bennünk örökkévaló. Mennél inkább közeledünk örök Énünk felé, annál átlátszóbbakká válnak számunkra az idő korlátjai, míg végre teljesen eltűnnek. Mi magunk nem vénülünk soha, csak a különféle köntöseink kopnak meg és foszlanak le rólunk. Ha alsóbb Énünk, mely tévesen azonosította magát köntöseivel, mindezt belátja, akkor az örökkévalóság nyugalmatól és erejétől áthatva erőt és nyugalmat nyer, és így legyőzi a nagy szemfényvesztőt, az időt.

Még sok más nehézsége lesz a spirituális életet élőknek, mert ő maga is kihívja karmáját. Adósságait gyorsan akarja törleszteni, mert ha saját karmájának terhe nagy, akkor másokon nehezebben tud segíteni, s ezért a Mesterek még nem vehetik hasznát. Éppen azért örül, ha törlesztheti adósságait, s nem tér ki az ezekhez vezető alkalmaktól. Belátja, hogy legnagyobb jótevői azok, akik a legnagyobb szomorúságot okozzák neki. Nem tér ki a bántalmazások elől, nem érez keserűséget megbántója iránt, hanem csak hálát, nagy és mély hálát. Pedig a legtöbbször azok okozzák nekünk a legnagyobb szomorúságot, akiket nagyon szeretünk. De ha valakit nagyon szeretünk, akkor ez annak a jele, hogy nem először találkoztunk vele az életben, és így alkalmasint adóssai vagyunk valamelyik múlt életünkéből. Csak alacsony gondolkodású ember nem fizeti szívesen vissza tartozását, a jobbfajta ember hálával rója le, sőt megköszöni annak jóságát, ki mit szíves volt neki előlegezni. Mennyivel kevesebb neheztelés, mennyivel több harmónia volna, ha minden ember tudná ezt.

Ha az ember meg van győződve arról, hogy nincs igazságtalanság, hogy minden őt érő bajnak, szomorúságnak csakis ő az okozója, akkor nyugodtan visel el mindent, amit a karma reá mér.

Addig, amíg az öntudatunk az asztrális testen át működik, természetesen még nem helyezkedhetünk erre az álláspontra. Mennél inkább sikerül öntudatunkat a mentális sík felsőbb szféráiba emelnünk, annál szilárdabb lesz bennünk ez a meggyőződés. Ha pedig már ennyire jutottunk, nemcsak elméletben, s nemcsak olyankor, mikor más szenved, hanem olyankor is, amikor mi vagyunk nyakig benne, mikor saját szívünket marcangolja a fájdalom, akkor leraktuk annak a nagy önmegadásnak és lemondásnak az alapköveit, melyre oly nagy szükségünk van a spirituális élet gyakran megisméltető sötét óráiban. A részrehajlást nem ismerő törvénybe vetett teljes bizalom a legsúlyosabb körülmények között is sikeresen meg fogja nyugtatni szenvedő és gyakran lázongó alsóbb természetünket.

Ha még hiányzik belőlünk a törvény iránti nagy bizalom, biztos, hogy előbb-utóbb megjön. A fejlődéssel meg kell jönnie! Meg kell jönnie mindennek, hiszen tökéletességre vagyunk hivatva. És a tökéletesség csíráit már észlelhetjük lelkünkben. Az a szív, mely már ma néhány embert mélyen és igazán önzetlenül tud szeretni, évmilliók múlva képes lesz folyton növekedő szeretetével az egész mindenséget szívébe zárni. Az az intellektus, mely ma arra képes, hogy egy-két igazságot felfogjon, évmilliók múlva mindent fog tudni, minden igazság részesévé válik. Az az akarat, mely ma még csak elvétve akarja a jót, egy nap csakis a jót, a nemeset fogja akarni. És ha ez bekövetkezik, akkor az ember, aki most már spirituális ember, elérte a fejlődés azon magas fokát, melyen öntudata egyetlen egy „Én”-ben összpontosul, melyen egy „Én” szólal meg benne. Az „Én” legyőzte az anyagot. Az alsóbb síkokban folytatott élet és a szenvedések retortájában megtisztult Én győzedelmeskedett az anyag felett.

Az ember most többé nem ezer sebből vérző, csüggedt harcos, hanem örök törvények öntudatos és fáradhatatlan munkása. Minden kétely és szenvedés fölött áll; szíve azonban mégis mélyen érzi összes testvéreinek szenvedéseit, küzdő lelkünk kételyeit és segítő keze megtalál minden segítségre szoruló teremtményt.